

PÕHJAVEEKOMISJONI ISTUNGI PROTOKOLL

Tallinn 15. august 2019, nr 174

Algus kell 14.00, lõpp kell 16.00

Juhatas: Kersti Türk

Protokollis: Andres Marandi

Võtsid osa PVK liikmed: Kersti Türk, Andres Marandi, Marge Uppin, Siim Väikmann, Madis Metsur ja Ingrid Vinn

Puudus: Argo Jõelett

Kutsutud: Triin Mägi (Keskkonnaamet), Ene Jürjens (Majandus ja Kommunikatsiooniministeerium), Peep Kildjer (Eesti Geoloogiaselts) ja Kalle Alasi (AS BalRock)

Päevakord:

1. Puurkaevude ja –aukude rajamise kvaliteedi küsimused.

2. Uue veeseaduse § 153 sätestab nõuded joogiveehaarde toitealale ja tegevuse piiramise toitealal. Joogiveehaarde toiteala määrase eelnõu kohta saatis Keskkonnaamet Keskkonnaministeeriumile oma seisukoha. Kuna toitealade määramine on uus asi, siis Keskkonnaamet palus põhjaveekomisjonis arutada, milline on põhjaveekomisjoni ootus Keskkonnaameti suhtes seoses nende aladega?

3. Põhjaveekomisjoni uus põhimäärus uue veeseaduse alusel, ministri käskkirja eelnõu arutamine.

1. Puurkaevude ja –aukude rajamise kvaliteedi küsimused.

Kalle Alasi selgitas põhilisi probleeme, mis on seotud puurkaevude puurimisega. Ta tõi välja kõige olulisema asjaolu, et manteltorude tagust tsementatsiooni kas ei osata teha või jäetakse tahtlikult tegemata. Ta näitas puurkaevus tehtud videofilm, milles oli selgelt näha, kuidas manteltorude ühendused lasevad vett läbi. Probleeme on ka puurijate kutse-etikaga.

Arutelu:

Probleemid algasid siis, kui puurkaevude rajamine viidi ehitusseadistiku alla. Peale seda kadus konkreetne kontroll puurkaevude rajamise üle ning vastutajaks on hetkel muutunud vaid omanik läbi omanikujärelevalve teenuse tellimise. Riiklikku ehitusjärelvalvet puurkaevude ehitamise üle teeb kohaliku omavalitsuse üksus (*edaspidi KOV*).

Siiani ei ole suudetud vastavusse viia ehitusregistri ja keskkonnaregistri (puurkaevude osa) andmeid. Vanad puurkaevud puuduvad ehitusregistrist, mis muudab nende ümberehitamise või muud toimingud väga tülikaks. Sisuliselt peavad omanikud läbima kogu uue rajatise registreerimise kadalipu.

Spetsialistide poolt on korduvalt välja pakutud, et hajaasustuse üksikute majapidamiste puurkaevud, mida rajatakse vaid enda tarbeks, ei vaja nii suurt kooskõlastusringi kui ehitusseadustik hetkel ette näeb. Keskkonnaameti hinnangul võiks nemad selliste puurkaevude, mille veevõtt jääb veeloa tingimustest väiksemaks, ehitusprojekti kooskõlastamisest välja jääda. Neid ehitusprojekte kooskõlastaks KOV ehitusloa väljaandmisel või ehitusteatise menetluse käigus.

Puurkaevude rajamisega seotud kvaliteedi probleemid on juriidilises mõttes võlaõiguslik suhe tellija ja teenuse osutaja vahel. Klienti huvitab eelkõige puhta vee saamine. Kõik tehnilised detailid, mis puudutavad puurimistehnoloogiaid, kasutatavaid materjale jms on tavainimesele liiga keerulised. Seetõttu ei suuda tavainimesed puurkaevu rajamise ajal protsessi reeglina ise kontrollida ja peab tellima omanikujärelevalve teenuse. Probleemid tekivad hiljem just siis, kui vee kvaliteet ei rahulda, ei ole piisavalt vett või jookseb liiv kaevu sisse. Tagantjärele on aga kaevu rajamise protsessi raske kontrollida. Kuid probleemid ei teki mitte ainult hiljem, vaid juba kaevu vastuvõtmisel. Vaja on koostada juhised, kuidas valmis ehitatud puurkaev vastu võtta tellija poolt.

Hetkel võib ka keskkonnaregistrist leida kaevu, mille konstruktsioonis on kasutatud valesid materjale, näiteks kanalisatsioonitorusid. Kes oleks pädev seda kontrollima? Puurkaevude rajamise määru (keskkonnaministri määrus nr 43, 09.07.2015) on vaid sätestatud, et „Puurkaevu või -augu konstruktsioonis tohib kasutada vaid selliseid tooteid, millel on vastavussertifikaat, vastavusdeklaratsioon või vastavusmärk.“ Määru võiks olla täpsustus, et materjalidel peab olema sertifikaat puurkaevude ehituseks. See välistaks suvaliste torude kasutamise puurkaevude konstruktsioonis.

Kuna hetkel annab ehitusloa KOV, siis saab puurkaevude rajamisega seotud probleeme, s.h. puurijate tegevust kontrollida KOV.

Puurkaevude rajamisega seotud probleemid peaks lihtsal moel ja lühidalt olema kirjeldatud ning leitavad võimalikult paljudest kohtadest. Lisaks probleemide kirjeldusele peaks inimestele olema antud ka lihtne juhend, kuidas tellida puurkaevu, mida kontrollida puurkaevude rajamise juures ning milliste tegevuste juures peaks omanikud ise juures viibima (manteldus ja tsementeerimine, puhastuspumpamine ja veeproovi võtmine jms). Kuna puurkaev rajatakse mitmekümneks aastaks, siis peaks omanikud leidma selle väikese aja, et tegevusi kontrollida.

Eestis tegutseb ligikaudu 10-15 puurimisettevõtet, kes rajavad igapäevaselt puurkaeve. On küll olemas vastav hüdrogeoloogiliste tööde tegevuslubade nõue, kuid kuna puudub reaalne järelevalve, siis on probleemseid puurijaid raske kontrollida. Puurijate üle peaks toimuma pidev järelevalve, mille käigus on õigus kontrollida igal aastal 1-2 rajatud puurkaevu vastavust projektile, puurimispäevikus kirjeldatule ning puurkaevude registris esitatud andmetele. Selline kontroll peaks olema korraldatud riiklikult (hüdrogeoloogiliste tööde tegevuslubade komisjon, Eesti Geoloogiateenistus, Keskkonnainspeksioon) ning selle rahastus ei tohi olla projektipõhine.

Otsus:

1. Lisada puurkaevude rajamise määрусesse täpsustus kasutatavate materjalide kohta, et need peavad omama sertifikaati just puurkaevude rajamiseks.
2. Inimestele on vaja selget ja lihtsat juhendit puurkaevude rajamisest.
3. Kuna hetkel on puurkaevude rajamine ja riiklik järelevalve ehitusseadustikuga seotult KOV-de koordineerida, siis on vajalik korraldada uus nõupidamine puurkaevude ehitamise riiklikust järelevalvest, kuhu on kutsutud hüdrogeoloogiliste tööde tegevuslubade komisjoni, KOVde, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ehitusosakonna, Keskkonnaministeeriumi, Keskkonnainspeksiooni ja Keskkonnaameti esindajad.

2. Uue veeseaduse § 153 sätestab nõuded joogiveehaarde toitealale ja tegevuse piiramise toitealal. Joogiveehaarde toiteala määрусese eelnõu kohta saatis Keskkonnaamet Keskkonnaministeeriumile oma seisukoha. Kuna toitealade määramine on uus asi, siis Keskkonnaamet palus põhjaveekomisjoni arutada, milline on põhjaveekomisjoni ootus Keskkonnaameti suhtes seoses nende aladega?

Keskkonnaamet tõstas probleemi seoses segadusega puurkaevude toitealade ja põhjaveevarudega alade teemal. Peamine probleem on, et veehaarete toitealad ning põhjaveevarudega alad ei jõua keskkonnaregistrisse ning ei ole Keskkonnaameti töötajatele kasutatavad.

Arutelu:

Joogiveehaarde toitealad määratakse põhjaveevarude hindamise uuringute käigus maapinnalähedastele põhjaveekihtidele, mille põhjavee kvaliteeti võib maapinnal toimuv tegevus (põllumajandus, tööstus jms) mõjutada. Hiljem need piirid ei jõua uuringuaruannetest kuhugi ning neil ei ole juriidilist sisu, et KeA võiks seada mingeid piiranguid maapealsetele tegevustele.

Suurtele veehaaretele (üle 500 m³/d) arvatatakse ja kinnitatakse nii maapinnalähedaste kui ka sügavate põhjaveekihtidele põhjaveevarud. Arvutuse aluseks on olemasolevad piirkonna tarbijad ja nende poolt planeeritavad veekogused. Probleem tekib, kui samas piirkonnas soovivad väiketarbijad tulevikus rajada üksikuid puurkaeve, mille veevõtt individuaalsena on väike, kuid summaarsena annavad nad kokku olulise koguse. Kuidas peaks Keskkonnaamet sellisel juhul käituma piirkonnas kinnitatud põhjaveevarudega ja kas võib lubada rajada lisakaeve ning mille arvelt?

Kinnitatud põhjaveevarud ei tähenda tavaliselt (Harjumaa ja Ida-Virumaa v.a.) maksimaalseid looduslikke põhjaveevarusid antud piirkonnas ning antud põhjaveekihis. Põhjaveevarude arvutaja peab oma töös piiritlema ala, mille kohta arvutused käivad ehk põhjaveevarudega kaetud ala ja põhjaveekihi. Samuti on vaja, et arvutustes kasutatud puurkaevud seotakse konkreetsete veehulkadega veevarudega aladele. Tulevikus oleks hea, kui põhjaveevarude arvutaja lisaks igale veevarude piirkonnale perspektiivse lisatarbimise ehk prognoosvaru väiketarbijate näole, mida Keskkonnaamet saab siis kasutada väiketarbijatele lubade väljaandmisel.

Keskkonnaamet ja Keskkonnaagentuur peavad omavahel kokku leppima, mis andmeid ja kuidas on vaja Keskkonnaametil kasutada ning kuidas need saaks keskkonnaregistris kajastatud. Seejärel peaks Keskkonnaamet koos Keskkonnaagentuuriga koostama veevarude arvutamise uuringu lähteülesande tingimused, mida nõutaks iga veevarude arvutuse töö korral. Tingimuses peaks sisaldama esitatavate andmete kuju ja spetsifikatsioone, et Keskkonnaagentuur saaks keskkonnaregistris kujutada kaardil joogiveehaarete toitealalasi, kinnitatud põhjaveevarudega alasi ning puurkaeve, mis tarbivad kinnitatud põhjaveevarusid.

Otsus:

1. Keskkonnaamet ja Keskkonnaagentuur selgitavad välja, mis andmeid on Keskkonnaametil vaja oma igapäevatöös ning mida on vaja Keskkonnaagentuuril, et neid andmeid koondada ja seostada.

1. Keskkonnaamet ja Keskkonnaagentuur töötavad välja põhjaveevarude hindamise tööde lähteülesande tingimused, mille lisamist saab Keskkonnaamet hiljem nõuda põhjaveevarude hindamise tööde tellimisel.

3. Põhjaveekomisjoni uus põhimäärus uue veeseaduse alusel, ministri käskkirja eelnõu arutamine.

Kolmanda päevakorrapunkti suhtes ei olnud põhjaveekomisjoni liikmetel pretensioone ega kommentaare.

/allkirjastatud digitaalselt/

/allkirjastatud digitaalselt/

Kersti Türk
Juhataja

Andres Marandi
Sekretär ja protokollija